

Rennebu kommune v/rådmannen
Myrveien 1
7391 RENNEBU

Rapport fra tilsyn med Rennebu kommunes arbeid med tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med Rennebu kommune og besøkte i den forbindelse kommunen fra 23.05.2019 til 24.05.2019. Vi undersøkte om kommunen sørger for at tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav.

Tilsynet ble gjennomført som del av et landsomfattende tilsyn initiert av Statens helsetilsyn.

Fylkesmannens konklusjon:

Rennebu kommune har ikke etablert en internkontroll som sikrer at arbeidet med tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler blir ivaretatt.

Dette er brudd på:

Folkehelseloven § 9 og § 30.

Innhold

1. Tilsynets tema og omfang	2
2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet	2
3. Beskrivelse av faktagrunnlaget	3
4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag	5
5. Fylkesmannens konklusjon	6
6. Oppfølging av påpekte lovbrudd	7

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

1. Tilsynets tema og omfang

I dette kapittelet beskriver vi hva som ble undersøkt i tilsynet.

Tilsynet var rettet mot kommunens arbeid med tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Tilsynet undersøkte om kommunen ivaretar sitt tilsynsansvar ved å sørge for:

- Klar fordeling av myndighet og oppgaver, nødvendig uavhengighet og kompetanse.
- Oversikt over godkjenningspliktige skoler og barnehager.
- At risikoforhold i miljøet i den enkelte barnehage og skole følges opp og at kommunen fører regelmessig tilsyn med barnehager og skoler i kommunen.
- At tilsyn systematisk følges opp der det er avdekket lovbrudd.

Fylkesmannen har også undersøkt om kommunen legger til rette for og følger opp at brukerinvolvering blir ivarettatt.

Fylkesmannens tilsyn innenfor miljørettet helsevern er etter folkehelseloven avgrenset til lovlighetskontroll av om kommunen oppfyller sine plikter som tilsynsmyndighet. Det innebærer at fylkesmannen etter folkehelseloven ikke kan føre tilsyn med om kommunen som eier oppfyller kravene til miljørettet helsevern.

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

Fylkesmannen er gitt myndighet til å føre tilsyn med kommunens arbeid med tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler etter folkehelseloven § 31. Et tilsyn er en kontroll av om lov- og forskriftsbestemmelser overholdes. Vi gir derfor her en oversikt over kravene som ble lagt til grunn i tilsynet.

Virkeområdet for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler fremgår av folkehelseloven § 8 første ledd:

«Miljørettet helsevern omfatter de faktorer i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen. Disse omfatter blant annet biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale miljøfaktorer.»

Kommunens oppgaver som tilsynsmyndighet fremgår av folkehelseloven § 9:

«Kommunen skal føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, jf. § 8. Ansvar og oppgaver innen miljørettet helsevern som i denne lov er lagt til kommunen, kan i tillegg til å delegeres etter bestemmelsene i kommuneloven delegeres til et interkommunalt selskap.

Kommunens myndighet kan utøves av kommunelegen dersom dette på grunn av tidsnød er nødvendig for at kommunens oppgaver etter dette kapittel skal kunne utføres.»

Tilsynsansvaret som kommunen er pålagt i henhold til folkehelseloven § 9, innebærer at tilsynsvirksomheten skal baseres på en risikovurdering. Kommunen skal gjøre en prioritering med utgangspunkt i det som har størst betydning for å fremme barnehagebarns og elevers helse og forebygge sykdom og skade.

Kommunens plikt til internkontroll fremgår av folkehelseloven § 30:

«Kommunen og fylkeskommunen skal føre internkontroll for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av loven her overholdes.

Kommunenes tilsyn med virksomhet og eiendom i henhold til § 9 skal dokumenteres særskilt, herunder uavhengighet og likebehandling i tilsynet

Kommunen må gjennom ledelse, styring og organisering av virksomheten jobbe kontinuerlig for forbedring og iverksette systematiske tiltak i form av rutiner og prosedyrer, samt sørge for faktisk etterlevelse av disse. Kommunen skal prioritere områdene og aktivitetene som har størst risiko for svik og størst helsemessig konsekvens.

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

Her gjøres det rede for hvordan kommunens tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler fungerer.

Rennebu kommune har ca. 2500 innbyggere. Det er 2 barnehager og 2 skoler i Rennebu kommune. Arbeid med tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler utføres av kommuneoverlegen, som er underlagt enheten Helse- og omsorg. Helse- og omsorg er direkte underlagt Rådmann. Rennebu barne- og ungdomsskole og avd. for integrering og kvalifisering, Voll barnehage og Vonheim barnehage er egne enheter direkte underlagt Rådmann. Rennebu EnSpire skole er en friskole som startet skole drift 1. august 2018.

Organisering av tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler

Rennebu kommune bruker kvalitetssystemet Quality Manager. Det er etablert prosedyrer knyttet til internkontroll for barnehagene og skolene etter forskrift for miljørettet helsevern i barnehager og skoler i det kommunale kvalitetssystemet.

Det er ikke etablert prosedyrer i kvalitetssystemet knyttet til gjennomføring av tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Kommunal tilsynsmyndighet

Kommuneoverlege utfører arbeid med tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Det er imidlertid ikke fattet et delegasjonsvedtak der dette fremgår.

Kommuneoverlegen er den eneste som arbeider med miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Kommuneoverlegen har en 30 % stilling knyttet til oppgaver innen fagområdet samfunnsmedisin, som også innbefatter miljørettet helsevern. Kommuneoverlegen er spesialist i samfunnsmedisin.

Rennebu kommune har nylig oppnevnt kommunefysioterapeuten som Folkehelsekoordinator i 20 % stilling. Folkehelsekoordinatoren er ikke involvert i arbeidet med tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Praksis knyttet til gjennomføring av tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler

Planlegging og gjennomføring av tilsyn

Rennebu kommune har ingen tilsynsplan for gjennomføring av tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Rennebu kommune har hatt en tilsynsplan tidligere, der det var bestemt at tilsyn skal gjennomføres hvert tredje år. Denne planen eksisterer i papirutgave, men er pr. i dag ikke et tilgjengelig dokument, og ikke lagret i kvalitetssystemet. Det gjennomføres ikke regelmessig tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler i kommunen.

Kommuneoverlegen utfører tilsyn med bistand fra vaktmester og styrer eller rektor ved den aktuelle barnehage og skole. Bistanden fra vaktmester og styrer eller rektor er knyttet til gjennomgang av bygninger/internkontroll, og ikke til selve tilsynsarbeidet.

Kommuneoverlegen har gitt tilbakemelding til ledelsen i kommunen om at det ikke er lagt til rette for systematisk gjennomføring av tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Oversikt over godkjenninger

Det foreligger ikke en egen oversikt over godkjenninger i Rennebu kommune. Kommuneoverlegen har derimot oversikt over godkjenningsstatus på skolene og barnehagene.

Risikovurderinger

Det foretas ingen risikovurderinger ved planlegging av tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Informasjon om risikoforhold

Det fremgår blant annet følgende av prosedyre for opplysnings- og informasjonsplikt for barnehagene og skolene, jf. forskrift om miljørettet helsevern § 5:

«Personalet har ansvar for å orientere styrer/enhetsleder om forhold som kan virke negativt inn på helse og miljø. Styrer/enhetsleder skal om nødvendig søke råd hos helsesøster eller kommunelege 1.»

«Avvikshåndtering

Uønska hendelser registreres i QM+ av ansatte ved enheten å behandles av styrer/enhetsleder og tilsynsmyndigheten etter behov.»

Det skal til dette tas med at det er angitt i flere prosedyrer at tilsynsmyndigheten skal behandle avvik ved behov.

Det fremgikk under tilsynet at tilsynsmyndigheten ikke blir orientert om risikoforhold gjennom avvik i kvalitetssystemet, eller på andre måter. Tilsynsmyndigheten deltar heller ikke på faste møter mellom styrere og rektorer, der miljørettet helsevern i barnehager og skoler er tema.

Tilsyn har blitt gjennomført ut fra informasjon om risikoforhold. Dette er imidlertid informasjon som har kommet frem tilfeldig til tilsynsmyndigheten. Blir informasjon om risikoforhold kjent for tilsynsmyndigheten, blir det iverksatt tilsyn og hensiktsmessige tiltak.

Systematisk oppfølging av tilsyn

Det er ikke etablert et system der kommunen har oversikt over hvilke barnehager og skoler som har hatt tilsyn. Det finnes heller ikke en oversikt der det fremgår om eventuelle avvik er rettet, og en handlingsplan for dette.

Disse opplysningene foreligger ikke i en rapport eller lignende som kan legges frem for kommunens ledelse.

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

I dette kapittelet vurderer vi fakta i kapittel 3 opp mot lovbestemmelsene i kapittel 2.

Rennebu kommune har ikke etablert en internkontroll for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av folkehelseloven overholdes, jf. folkehelseloven § 30. Det er ikke opprettet prosedyrer knyttet til oppfølging av tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler i det kommunale kvalitetssystemet. Det er ingen jevnlige møter/rapporteringer mellom tilsynsmyndigheten og kommunens ledelse.

Det er ikke utarbeidet en oversikt over godkjenningsspliktige barnehager og skoler der det kan fremgå følgende:

- Hvilke barnehager og skoler som er godkjent
- Hvilke barnehager og skoler som eventuelt ikke er godkjent
- Tidspunkt for godkjenningen

Det er ikke fattet et delegasjonsvedtak der det fremgår at kommuneoverlege er delegert ansvar for å føre tilsyn med miljørettet helsevern, jf. folkehelseloven § 30 andre ledd;

«Kommunenes tilsyn med virksomhet og eiendom i henhold til § 9 skal dokumenteres særskilt, herunder avhengighet og likebehandling i tilsynet.»

Kommunen har ikke oversikt over tilsynsvirksomheten, og holder seg ikke oppdatert på hvordan tilsynsorganet planlegger, gjennomfører og har oversikt over sine tilsynsoppgaver.

Det blir ikke utarbeidet en tilsynsplan og gjennomført regelmessige tilsyn. Det kan i en tilsynsplan f.eks. fremgå hvilke barnehager og skoler det skal føres tilsyn med, aktuelt tema og risikovurderinger som er lagt til grunn. Det fremgår at det må utarbeides en tilsynsplan av helsedirektoratets veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern, IS 2288 s. 24:

«Det må utarbeides en tilsynsplan hvor det foretas en prioritering med utgangspunkt i det som har størst betydning for befolkningens liv og helse. Prioriteringene bør blant annet bygge på oversikten etter folkehelseloven § 5.»

Det legges ikke risikovurderinger til grunn ved oppfølgingen av den enkelte barnehage og skole ved tilsynsvirksomheten. Det er ikke etablert et system der informasjon om risikoforhold gjøres kjent for tilsynsmyndigheten. Kommunen må som del av sin internkontroll følge med på at kommunens barnehager og skoler etterlever opplysningsplikten og sørger for at tilsynsorganet mottar opplysningene.

Kommunen har ikke lagt til rette for at oppfølgingen av tilsyn foregår på en systematisk måte. Kommunen følger ikke med på tilsynsorganets arbeid med oppfølging av tilsyn, og styring og oppfølging av tilsyn er ikke dokumentert. Kravet til internkontroll innebærer at kommunen systematisk må følge opp det enkelte tilsyn og alle tilsyn som ikke er avsluttet.

Det er gjort kjent for kommunens ledelse at kravene til systematisk gjennomføring av tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler ikke etterleveres. Dette har imidlertid ikke ført til at kommunen har iverksatt aktuelle tiltak.

Kommunen har på bakgrunn av ovennevnte ikke etablert en internkontroll for å sikre at krav fastsatt i eller i medhold av folkehelseloven overholdes, jf. folkehelseloven § 30.

5. Fylkesmannens konklusjon

Rennebu kommune har ikke etablert en internkontroll som sikrer at arbeidet med tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler blir ivaretatt.

Dette er brudd på:

Folkehelseloven § 9 og § 30.

6. Oppfølging av påpekte lovbrudd

I dette kapittelet redegjør vi for hva vi forventer virksomheten skal gjøre i prosessen med å rette påpekte lovbrudd. Vi ber Rennebu kommune om å gjøre en vurdering av hvilke tiltak som er nødvendige for å sikre at kommunen har tilstrekkelig oversikt over arbeid med miljørettet helsevern

i barnehager og skoler, og innen 31.08.2019 utarbeide og oversende en plan for arbeidet. Planen skal inneholde:

- Hvilke tiltak som skal gjennomføres.
- Hvordan ledelsen vil følge med på og kontrollere at tiltakene blir iverksatt.
- Hvordan ledelsen vil gjennomgå om tiltakene har virket som planlagt etter at de har fått virke en stund.
- Frister for iverksetting av tiltak og evaluering av om tiltakene virker som planlagt.

Med hilsen

Jan Vaage (e.f.)
Avdelingsdirektør
Helse- og omsorgsavdelingen

Sigbjørn Holst
Revisjonsleder
Helse- og omsorgsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi uten vedlegg til:
Statens helsetilsyn Postboks 231 Skøyen 0213 OSLO